

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XII. Investigatur ejus sententia de gratiae auxilio, quam hominibus à Deo
impertiri censuit, propter recte ante vitam gesta;

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

peccatum, sed etiam ablatum fuerit. Dici tamen potest in gratiam Origenis, non peccata per Legem absolute dimissa ipsum pronuntiasse, sed ex parte aliqua; quia Moyses ex precepto Regis primi sacrificia instituit, quibus certa solemnitate oblatis dicebat: Et remittetur ei peccatum. Verba sunt Origenis libr. 5. in Epist. ad Rom. ex eo ipso loco quem profert Iansenius. Hæc autem remissio peccatorum quoniam imperfecta erat, & illius umbra quæ merito sanguinis Christi impetratur, idcirco non plene & perfecte, sed ex parte aliqua tyrannidi mortis ac peccati per Legem obfisti dixit. Id ipse perspicue significat, cum addit obfistente quantumlibet Lege prævaluisse peccatum, nec Legi succenturiatos Prophetas vium peccati cohibere potuisse, sed affuisse tandem Christum, ac de morte & peccato triumphasse. Præterea Lege lata aliquo sensu compressa fuisse dici potest peccati vis; non quod hanc re ipsa Lex compresserit, sed quod ad eam comprimendam lata sit; inspecto consilio, non eventu: nam, secundum Ambrosium, *Apostolus ostendit quid provenerit data Lege, non quid Lex fecerit. Non enim, ut habet S. Thomas in Rom. 5. 20. ad hoc fuit data Lex, ut peccatum abundaret; quin potius Lex, quantum in se fuit, peccatum prohibuit, secundum illud Psalm. 118. In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Sed nec aliter per Legem incrementum accepisse peccatum tradunt Patres nonnulli, quam quia per Legis promulgationem cognitum est id esse peccatum, quod antea vulgo ignorabatur; unde prævaricatio & transgressio, iuxta illud Rom. 3. 20. *Per Legem enim cognitio peccati.* Chrysostomus Homil. 10. in Epist. ad Rom. *ἡ γὰρ ἡμεῖς οὐκ ἴδμεν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ ἕως ἄρα τῆς ἐπιτομῆς, καὶ τῆς ἐπιτομῆς οὐκ ἔστιν ἡμεῖς ἵκανοὶ ἵνα ἴδωμεν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ. Ἐπιτομὴ γάρ ἐστιν ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἀληθείας ἐστὶν ἡ ἐπιτομή.* Quoniam enim iuiberes erant Iudæi, & dissoluti, & ad ipsa dona supini, idcirco Lex data est, ut illos videlicet vehementius coarqueret, aperteque doceret quod in statu essent, atque accusationem augens ipsos magis constringeret. Hieronymus in Epist. ad Galat. 3. 21, 22. *Nec vero æstimandum Scripturam auctorem esse peccati, quia omnia sub peccato conclusisse dicitur: cum mandatum quod ex iure præcipitur, ostendat potius, arguatque peccatum, quam sit causa peccati.* Augustinus libr. 2. contr. Iulianum, cap. 22. *Originale peccatum non quidem post Legem crevit, sed tamen Lex etiam ipsum, cuius abolitionem circumcisio infantis significaret, invenit; sicut invenit etiam peccata ignorantia, qua nec ipsa data Lege creverunt: quandoquidem potius ipsa ignorantia diminuta est, quia scientia Legis accessit: sed peccatum sine quo nemo nascitur, crevit voluntatis accessu, originalis concupiscentia trahente peccantis assensu.* Abundavit autem peccatum, id est nimis crevit, posteaquam per Legem facta est cognitio peccati, & capit etiam prævaricatione peccare. S. Thomas in Rom. 5. 20. *Secundo autem potest responderi, ut dicatur quod id, ut, veniat, casualiter, ita tamen quod loquatur Apostolus de abundantia delicti, secundum quod est in nostra cognitione; ut sit sensus, Lex subintravit, ut abundaret delictum, id est, ut abundantius delictum cognosceretur, secundum modum loquendi quo dicitur aliquid fieri, cum innotescit.* Unde supra dictum est, quod per Legem est cognitio peccati. Iuvat quoque Origenem quod habet ibidem S. Thomas, post Legis promulgationem rudentibus nonnullis in veterum nefas, quosdam ad meliorem frugem evasisse, in iisque repressum fuisse peccatum. Sciendum tamen, inquit, quod sicut Philosophus dicit in 10. Ethic. prohibuit Leges, licet illos qui sunt male dispositi cohibeat ab exterioribus peccatis solo pœna timore, quosdam tamen bene dispositos inducit per amorem virtutis, sed ista bona dispositio quantum ad aliquid potest esse à natura, sed eius perfectio non est nisi per gratiam, ex qua contingit quod etiam Lege veteri data, non in omnibus peccatum abundat, sed in pluribus. Quidam vero Lege prohibente, & gratia ulterius adiuvante, ad perfectionem virtutum tandem pervenerunt, secundum illud Eccles. 44. *Laudemus viros gloriosos, &c. & infra: Homines magnos virtute.* Suffragatur & illud Thomæ, nostro Adamantio, ex 1. 2. q. 98. a. 1. *Lex vultu rationi consonabat, quia concupiscentiam reprimebat, qua rationi adversatur, ut patet in illo mandato: Non concupisces rem proximi tui, quod ponitur Exod. 20. Ipsa etiam omnia peccata prohibebat, quæ sunt contra rationem.* Et articulo sequente docet Legem veterem homines ordinasse ad Christum per modum cuiusdam dispositionis, dum retrahens homines à cultu idololatricæ, concludebat eos sub cultu unius Dei, à quo salvandum erat humanum genus per Christum.

XII. Atque utinam commodis æque expositionibus Origeniana de gratiæ divinæ auxiliis dogmata lenire possimus: verum tam aperte adversus eam grassatus est, frustra ut omnis color adhiberi posse videatur. Manifesto quippe ab humana voluntate, eiusque arbitrio divini modum mensuramque auxiliij pendere voluit, licet ad operis perfectionem cœlesti hominem carere non posse subsidio fuerit opinatus; refragante Apostolo qui non perficere solum, sed velle etiam à Deo esse sciscit: profusus ut, non Pelagianis, sed Massiliensibus seu Semipelagianis hæc in parte Origenes prælusisse dici possit. Hæc ut repetantur altius, sciendum est Basilidem, Valentinum, Marcionem, aliosque præfici avi Hæreticos, ipsoque vetustiores Origene, causam perscrutantes, quamobrem alios Deus ad gloriam destinet, alios perire sinat, nullis ipsorum præcedentibus meritis, Iacobumque adhuc in uteri claustris absconditum dilexerit, Esau vero ibidem delitescentem odio habuerit; præclarum

A clarum istud inexistisse delirium, homines non unius esse ejusdemque inter se natura, sed alios esse *πρόμακτοι*, alios *ψυχοί*, *σαρκοί* alios seu *ζήνοί*. atque ita ad vitam destinatos esse *πρόμακτοι*, ita ad interitum *σαρκοί*, ut quodcunque tandem amplectantur vitæ genus, quibuscunque tradant se vel virtutibus vel vitiis, necessario salutem illi, hi consequantur mortem; *ψυχοί* vero pro meritis alterutro donatum iri. Quæ commenta cum Scripturæ sacre decretis adversari probe intelligeret Adamantius, eaque jure exhorresceret, fumum fugiens, quod dici solet, in ignem incidit; absurdioraque sententiam amplexus est, quæ animarum statum *πρόμακτοι*, quamque supra exagitavimus. Animas itaque censuit longis annorum curriculis recte vel male traditas sibi à Deo provincias administrasse, ac juxta meritorum suorum mensuram varios variosque à Deo recepisse gratiæ modos; hincque omnem exitisse diversitatem, quæ homines, ut Apostoli more loquar, discernit, antequam boni quicquam vel mali egerint. Doctrinæ huius assertiones & argumenta extant libr. 1. *ἑξ ἀρχῶν*, cap. 7. & libr. 3. cap. 1. (Philocal. cap. 20.) Item libri ejusdem tertij cap. 3. & libr. 7. in Epist. ad Rom. & libr. 9. Quæ quoniam fusc iam supra exposuimus quæst. 6. iterum referre nihil attinet. Nonum modo secundi libri De principiis caput relegi velim, in quod dispersas alibi doctrinæ hujus particulas plena manu congeffit: nam postquam diversas illas naturas ab Hæreticis supra nominatis confictas, collectasque eorum rationes confutavit; tum dogma explicat suum, diversitatemque animarum ratione præditarum ex arbitrij libertate proficisci docet, ex qua diversitate eximia illa totius mundi consonantia diversis constans partibus exorta sit. Hinc injustitiæ nota absolvere Deum putat, in hæc alioquin illi, si non pro meritis unumquemque, sed pro libitu suo exornet; quæ confirmat deinde exemplo Jacobi & Esaü, aliaque in eam sententiam colligit.

C Adversum hæc asperere, pro eo ac debuit, sese commovit Iansenius Tom. 1. libr. 6. cap. 15. & ut divinæ gratiæ penitus contraria merito rejecit. Rejecit & multo ante S. Thomas libr. 2. contr. Gentil. cap. 44. Pamphilus tamen in Apologia pro Origene, in eadem fere causa est qua Origenes, si nos Rufini interpretamenta non fallant; nam ut Origenianam defendat animarum *πρόμακτοι*, reliquas de animæ origine opiniones absurditatis insimulans, & eam quoque carpit, quam nunc Ecclesia propugnat, quæque formati in utero corporibus animas recens creatas inferi decernit: id si sit, injustum fore Deum ait Pamphilus, qui nullius culpæ infontes animas vel cæcis vel debilibus corporibus infundat, vel apud barbaras Gentes vitam ducere jubeat. Vides labefactum ac peremtum gratiæ cælestis auxilium.

D XIII. At non pro iis duntaxat, quæ recte vel male egerunt animæ, priusquam corporibus nostris illaberentur, diversa eas à Deo gratiæ dona consequi opinatus est Origenes, sed prout etiam sese in hac vita gesserint, novis gratiæ incrementis cumulari censuit; adeo ut quidquid nobis gratiæ largitur Deus, id libero nostræ voluntatis arbitrio acceptum referendum sit, per quod talibus donis digni effecti sumus, nihil autem soli & absoluto Dei consilio relinquatur; atque ita nobis, ut ita dicam, obnoxiam Dei gratiam efficit. Itaque liberi arbitrij vires quasi nullo egentibus gratiæ adminiculo ita deprædicat Hom. 10. in Levit. *Sive ergo spiritualis effectus unus cum Domino spiritus fiat: sive per resurrectionis gloriam in Angelorum orationem transeat, recte iam non erit homo: sed unusquisque i se sibi hoc præstat, ut vel excedat hominis appellationem, vel intra conditionem huius vocabuli censeatur: & Homil. 1. in Ezech. Tu vero, Homo, quare non vis arbitrio te tuo derelictum? Quare egre feri viti, laborare, comendare, & per bona opera te ipsam causam tuæ fieri salutis? An magis te delectabit dormientem, & in otio constitutum æterna prosperitate requiescere? Pater meus, inquit Dominus Iesus Christus, usque modo operatur, & ego operor: & tibi displicet operari, qui ad opera natus es? Non vis opus tuum fieri iustitiam, sapientiam, castitatem? Non vis opus tuum esse fortitudinem, aliaque virtutes? Manifesta quoque illa sunt libr. 1. *ἑξ ἀρχῶν*, cap. 5. Per hoc consequens est in nobis esse, atque in nostris motibus, ut vel beati & sancti simus, vel per desidiam ac negligentiam à beatitudine in malitiam & perditionem vergamus: atque itidem ista Homil. 35. in Luc. Da ergo operam ut libereris à principe ad quem te trahit adversarius. Da operam ut habeas sapientiam, iustitiam, fortitudinem, atque temperantiam: & tunc complebitur: Ecce homo, opera eius ante faciem suam: & hoc quoque libr. 7. in Epist. ad Rom. Vt boni enim aut mali simus, nostræ voluntatis est: malus autem ad cuiusmodi verbera, & bonus ad cuiusmodi gloriam destinetur, voluntatis est Dei. Plenis vero buccis eadem illa deblaterat, cap. 1. libr. 3. *ἑξ ἀρχῶν*, quo capite libertatem arbitrij asserendam & propugnandam suscepit: ibi quippe tentationibus obsequi, vel obfistere, in nostra positum esse potestate dicit, nec necessarium ad id gratiæ subsidium agnoscit; sed quadam tantum eruditione, quæ salubria nobis exempla & sanctioris doctrinæ præcepta pro tempore suggerat.*

F XIV. Quod si gratiæ nos egere auxilium agnoscat aliquando, gratiam solum voluntatis nostræ pedissequam, ad ejusque nutum compositam, & pro meritis à Deo in homines ero-